

PARTNERS VAN PEDOSEKSUELEN

‘Ben ik dan zo blind geweest?’

Je broer blijkt pedofiele gevoelens te hebben. Je partner heeft je kind misbruikt. Je zoon had kinderporno op de computer. Als zus, broer, partner of ouder stort op zo'n moment je hele wereld in. Hoe lijm je die brokstukken? Waar kun je terecht? En hoe ga je om met de vraag der vragen: hoe kan ik dat nu niet geweten hebben?

Tekst Lene Kemps

De dag dat mijn oudere broer werd opgepakt, ben ik aan mezelf gaan twijfelen', vertelt Arne, die net als alle getuigen die we ontmoetten liever onder een andere naam wordt geciteerd. Zijn vader kreeg de reden van de arrestatie niet over zijn lippen. Zijn moeder kon alleen maar fluisteren en snikken. 'Seksueel grensoverschrijdend gedrag met minderjarigen.' Arne voelde de grond onder zijn voeten wegzakken. Hij werd overspoeld door vragen en onzekerheden. 'Kan ik nu nog overal komen? Gaat iedereen ook mij als een crimineel bekijken? Is het erfelijk? Zal ik ooit seks kunnen hebben zonder iets mis te doen?' Bij Els werd aangebed. Er stonden twee agenten aan de deur. 'Ik dacht meteen aan een ongeval.' Maar er was klacht ingediend tegen haar zoon. 'Hij had iets mispeuterd met twee van zijn spelertjes in de voetbalclub. Ik begreep er niets van. Toen hij die avond terugkwam van het verhoor, zei hij de woorden die geen enkele moeder wil horen: "Ik val op kinderen, ik ben pedofiel".' Nog steeds kan ze het niet geloven. 'We zijn nu zes maanden verder. Als moeder probeer ik er voor hem te zijn. Hij blijft mijn zoon. Maar hoe meer ik hem steun, hoe verder ik wegdrijf van mijn man, want die heeft volledig met mijn zoon gebroken. Mijn wereld is ingestort en ik kan er met niemand over praten.' De getuigenissen maken deel uit van de campagne *De dag die ik nooit meer vergeet*, waarmee de hulplijn *Stop it Now!* aandacht vraagt voor een vergeten groep:

'Iemand die je heel graag ziet, blijkt plots verschrikkelijke dingen te hebben gedaan. De vertwijfeling is enorm. Je wereld stort in en je kunt er met niemand over praten'

GLAUCIA VAN ROSSEM

de familie en omgeving van mensen die pedofiele gevoelens hebben of die seksueel kindermisbruik pleegden. 'Familieleden of partners van plegers van zedenfeiten worden in België veelal aan hun lot overgelaten', zeggen Alana Schuerwegen en Glauca Van Rossem. Schuerwegen werkt als psychologisch consulent bij het Universitair Forensisch Centrum, een behandelcentrum voor plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag en personen met een afwijkende seksuele interesse. Van Rossem is psychosociaal hulpverlener bij I.T.E.R, een centrum voor preventie, begeleiding en behandeling van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Beiden zijn verbonden aan *Stop it Now!*, het platform dat ondersteuning biedt aan iedereen die met seksueel kindermisbruik te maken krijgt. In de eerste plaats wil men er hulp bieden aan mensen die worstelen met hun gevoelens of gedrag ten aanzien van minderjarigen. Sinds 2023 is er ook specifiek aandacht voor de naasten van plegers, met onder andere een hulplijn, online zelfhulpmodules en lotgenotengroepen.

'Die mensen staan vaak helemaal alleen', zegt Glauca Van Rossem, die de hulplijn van het platform bemant en er lotgenotengroepen begeleidt. 'In de problematiek van zedenfeiten is er begrijpelijkerwijze veel medeleven voor de slachtoffers. Er gaat ook veel aandacht naar de plegers. Maar de familie en de partner van de plegers worden meestal vergeten. Door de politie, door de rechtbank, door de hulpverlening. Terwijl ook zij emotioneel erg worstelen. Iemand die zij heel graag zien, blijkt plots verschrikkelijke dingen te hebben gedaan. De vertwijfeling en verscheurdheid is enorm. Ze zeggen: mijn wereld is ingestort en ik kan er met niemand over praten.' 'De politie staat voor de deur, er komt een huiszoeking ... Dat is de manier waarop de naasten in veel gevallen geconfronteerd worden met het verhaal dat speelt', vult Alana Schuerwegen aan. Ook zij begeleidt lotgenotengroepen bij *Stop it Now!*. 'Die mensen vallen uit de lucht, zij hebben geen idee wat die agenten komen doen. Zij weten niets van de seksuele voorkeuren van hun partner of familielid af, laat staan van de strafbare

feiten die hij of zij heeft gepleegd. Zij worden overspoeld door vragen waar ze geen weg mee weten. Die mensen zitten op een rollercoaster.'

Schuld en schaamte

Van Rossem zit in de frontlinie en krijgt de ontredderde familie aan de lijn. 'Ze voelen veel kwaadheid. Schuld en schaamte ook. En teleurstelling. Dat zijn de emoties die wij het vaakst horen. Er is woede over wat die persoon heeft teweeggebracht. "Hoe kun jij ons gezin dit aandoen? Hoe kun jij alles waar wij zo hard voor hebben gewerkt, wegsmiten?" Het gebeurde doet hen twijfelen aan zichzelf. Ze voelen zich schuldig en beschaamd. Had ik dit moeten weten? Was ik dan zo blind? Hoe heb ik dit kunnen laten gebeuren? Als de initiële woede wat is weggeëbd, komt het verdriet naar boven, het besef van wat er allemaal verloren is gegaan: ik ben een relatie kwijt, een huwelijk, een hechte band ... en dat krijg ik nooit meer terug. Die mensen rouwen, net zoals na een echtscheiding of een overlijden.' Maar in tegenstelling tot deze laatste situaties gaat het nu om een onzichtbare, verdoken vorm van rouwen, want ze kunnen hun verdriet niet delen. Alana Schuerwegen: 'Er rust een taboe op hun droefheid, want je voelt toch geen medeleven met een crimineel? Er is zelden begrip voor de complexe gevoelens die iemand op zo'n moment meemaakt. Voor de buitenwereld lijkt het vaak erg simpel: je neemt afstand van die persoon, je zet een punt achter die relatie. Heel zwart-wit, terwijl de realiteit genuanceerder is.'

'Voor de buitenwereld lijkt het simpel: je neemt afstand van die persoon, je zet een punt achter die relatie. Heel zwart-wit. Terwijl de realiteit veel genuanceerder is'

ALANA SCHUERWEGEN

Weinig mensen delen het nieuws dat hun partner zedenfeiten heeft gepleegd, laat staan dat er sprake was van seksueel grensoverschrijdend gedrag met minderjarigen. Daarvoor is het gevoel van schaamte te groot, en misschien is het ook wel erg moeilijk om de juiste woorden te vinden, op een moment dat je nog gillend op die rollercoaster zit. Bovendien heeft iemand die uiteindelijk toch in vertrouwen wordt genomen – vaak met de beste bedoelingen – zijn of haar oordeel snel klaar. 'Je smijt hem toch wel buiten?' De loyaliteit naar een geliefd iemand toe is groot, zeker als het een broer, zus, kind of partner is. Dan is de ver-

scheurdheid nog groter. Hoe verzoen je die nieuwe kennis met het beeld dat je van je kind hebt, met de plannen die je met je levenspartner maakte? Van Rossem: "Het blijft wel mijn broer", horen we hier vaak. Of: "hij is nog altijd mijn man". Je hebt een lange, gedeelde geschiedenis met die persoon en die verdwijnt niet zomaar. Die gevoelens zijn niet van de ene op de andere dag weg. Zelfs niet als de daden van die persoon verschrikkelijk zijn. Voor de buitenwereld is hij "de pleger", maar jij ziet hem nog als je broer of partner.' 'Niets is nog hetzelfde', beaamt Schuerwegen. 'De gepleegde feiten kunnen niet vergeten of uitgewist worden. Maar mensen >>

‘Niet beseffen wat je man met de klanten van het massagesalon doet, is één ding. Niet zien wat er onder je dak met je eigen dochter gebeurt, is een ander. Het is vernietigend. Wat voor een moeder was ik?’

ANJA (50) ONTDEKTE DAT HAAR PARTNER NIET ALLEEN KLANTEN MISBRUIKTE, MAAR OOK HAAR EIGEN DOCHTER.

‘Het begon met een rode envelop op de mat. We hadden een massagepraktijk op de benedenverdieping van ons huis en in de roes van de behandeling vergaten klanten wel vaker om te betalen. Dat geld werd dan later onder de deur geschoven. Maar er zat een lange brief in die rode omslag. Van de echtgenoot van de jonge vrouw die ik gisteren nog thee had gebracht. Ik had haar euforisch zien weggaan. Nu had haar man het over seksueel ongepast gedrag, over grenzen die waren overschreden, over handelingen die helemaal fout waren. Hij had klacht ingediend bij de politie. Dat is nu meer dan tien jaar geleden, maar ik kan me dat gevoel van ongeloof nog altijd herinneren. “David, wat heb je gedaan?”

“De jonge vrouw wilde een lymfedrainage”, legde hij uit. In de schaamstreek liggen veel lymfeklieren. Misschien was daar een misverstand ontstaan. Ik weet nog hoe verontwaardigd ik was. Wisten die mensen dan niet wat een lymfedrainage inhoudt? En ook: als iemand iets met je doet waar je je niet goed bij voelt, dan zeg je dat toch meteen? Zij was positief buiten gestapt. Ik had haar thee gebracht en even met haar gepraat. Niks aan de hand. Maar de molen was in gang gezet.

“Je moet niet panikeren, maar de politie is hier en wil me meenemen voor een verhoor”, zei David. Hij werd ondervraagd, ik zag hem lange dagen niet en hoorde zo nu en dan iets. Het was allemaal erg verontrustend en verwarrend, maar ik was er nog steeds van overtuigd dat het om een misverstand ging. De politie wilde de agenda met afspraken en begon onze klanten te contacteren. Er bleken nog meer “misverstanden” te zijn. En dan de grote bom: in een van de ondervragingen liet hij vallen dat hij ook mijn oudste dochter, zijn stiefdochter, “had aangeraakt”. Dat moest ik lezen in het politiedossier. Ilja was toen acht. Ik voelde de grond onder mijn voeten wegzakken. Niet beseffen wat je man met de klanten van het massagesalon

doet, is één ding. Niet zien wat er onder je dak met je eigen dochter gebeurt, is een ander. Het is vernietigend. Wat voor een moeder was ik? Ik die voor mijn gezin leefde. Duizend keer heb ik die vragen rondgedraaid in mijn hoofd. Heb ik signalen gemist? Had ik tekenen moeten zien? Ilja was niet plots stil of rebels geworden. Ze was niet bang van David. Zij was net degene die hem graag zag. Die liever bij hem wilde blijven om te tekenen dan mee naar de supermarkt te gaan. Die hem elke avond goedenacht zoende. Die zich naast hem legde om een dutje te doen. Mijn andere dochter Emma heeft van kleins af aan afstand bewaard tegenover David en ik heb daar nooit een punt van gemaakt. Ze heeft recht op haar eigen voorkeuren. “Mama, er scheelde toch iets aan die man, heb je dat nu nooit gezien?”, zei ze ooit. Nee. Ik ben blijkbaar blind geweest. Ik zag wel dat David zijn buien had. Bij het vallen van de bladeren, zoals men dat dan zegt, kon hij depressief worden. Maar we hadden dat in de hand, dacht ik. Ik bood hem een structuur, een steunende omgeving, een warme thuis. Misschien heb ik de ernst van die buien onderschat. Als hij zijn mindere periodes combineerde met alcohol werd het erger. Dat hij soms ook harddrugs gebruikte, wist ik pas later. Dan konden die buien psychoses worden. Kijk, na al die jaren is er nog steeds een vorm van “wegredeneren”. Het is geen vergoelijking, maar ik zoek nog altijd naar een manier om te verklaren hoe die man die ook mooi, verfijnd en gevoelig kon zijn een monster kon worden. Hij was ziek, denk ik dan. In de greep van iets waarover hij geen controle had. Zijn familie vertelde me dat er in zijn jeugd al voorvallen waren geweest. Maar dat zeiden ze me na de feiten. Na de feiten heb ik trouwens veel vernomen. Van vriendinnen. “Wist je niet dat sommige klanten een *happy ending* kregen?” “Wist je niet dat hij affaires had?” Ik heb gezegd dat ze meteen konden vertrekken, want echte vriendinnen zouden me dat vroeger verteld hebben. Ik stond helemaal alleen op dat moment. Enkel op mijn broer kon ik rekenen, maar voor de rest van de wereld was ik die “domme vrouw” die naïef door het leven ging. Alsof ik niet had willen weten wat er zich in ons huis

‘Na al die jaren probeer ik het gebeuren nog steeds “weg te redeneren”. Ik zoek nog altijd een verklaring hoe die man die ook verfijnd en gevoelig was, een monster kon worden’

afspeelde. Alsof ik op een of andere manier medeplichtig was. David werd in de psychiatrie opgenomen, eerst in de gevangenis, nadien in een gesloten instelling. Hij was in therapie. Ik kreeg geen hulp en mijn dochter al evenmin. Ilja was uiteraard mijn prioriteit. Toen, en nu nog steeds. Ze is volwassen, maar staat nog altijd fragiel in het leven. Zij was erg boos op mij, omdat ik haar niet beschermd heb. “Ik heb altijd gehoopt dat je hem zou horen en zou betrappen”, zei ze op een keer. Mijn hart brak. In mijn zoektocht naar het waarom – waarom is dit gebeurd, waarom moesten we dit meemaken, waarom heb ik dit niet gezien – heb ik het pad gevolgd dat ik door onze massagepraktijk al was ingeslagen: meditatie, yoga, ayurveda ... Uit het verleden kwamen flarden terug, over mij en mijn vader. Heb ik niet gezien wat er met Ilja aan de hand was, omdat ik dan zelf een doos vol met pijnlijke herinneringen moest openen? Ik heb geprobeerd om de lessen te leren die het leven mij heeft toegeworpen, al kwam ik hierbij vaak op duistere plaatsen terecht. En soms vraag ik me af: ben ik door dit alles nu echt een beter mens geworden? Ik heb David erg graag gezien. Hij was grappig, wijs en interessant. Ik heb voor hem mijn eerste man verlaten. Hij is de vader van mijn twee jongens. Die liefde ging niet plots weg. Maar hoe praat ik in godsnaam met mijn zoons over wat er gebeurd is? Er is lang veel boosheid en verdriet geweest. Hoe kon hij ons dit aandoen? Ik herinner me een tijd vol twijfels en verscheurdheid, vol vragen. Was onze relatie dan één grote leugen? Betekenden onze toekomstplannen dan niets voor hem? Zag hij ons graag? Wat was écht? Ik weet niet of ik ooit nog een man kan vertrouwen en in mijn leven kan toelaten. In de zoektocht naar hulp voor Ilja heb ik gemerkt hoe ontoereikend geestelijke gezondheidszorg in dit land is. Als je al ergens terecht kunt, is de opvang kortstondig en peperduur. Ik werk nu aan een project in het buitenland waar ik jongeren met een problematische achtergrond kan opvangen. Een mooie, helende plaats in de natuur waar ze tot rust kunnen komen, sterker worden, evenwicht vinden. Als ik dat voor elkaar krijg, is er uit dit verschrikkelijk gebeuren tenminste één positief iets voortgekomen.’

» proberen verder te gaan. Dat doen ze op hun eigen ritme en hun eigen manier. Elk traject is anders. Er is hier weinig tot geen onderzoek naar, dus we kunnen er geen cijfers op plakken. We weten niet hoeveel procent van de mensen uiteindelijk breekt met de pleger en hoeveel mensen steun blijven geven. Zeker is dat de relatie een andere invulling zal krijgen. Maar de zoektocht naar die nieuwe invulling is moeilijk. De weg naar herstel duurt lang. Misschien wel een leven lang.’

‘Is het raar dat ik bij hem wil blijven?’ is een vraag die de hulpverleners vaak horen. ‘Niets is normaal of abnormaal’, reageert Glauca Van Rossem. ‘Sommige partners blijven na het uitkomen van de feiten bij de pleger, zelfs al valt de familie daardoor uit elkaar. Loyaliteit is een sterke lijm. Anderen gaan weg, maar blijven empathisch, blijven de partner steunen en proberen hem te begrijpen. “Het moet pijnlijk geweest zijn om zoveel verborgen te houden.” Sommigen zijn woedend en verbreken elk contact, keren zich volledig van de partner af. Nog anderen steken de kop in het zand en ontkennen. “Dat kan mijn broer niet gedaan hebben, ze liegen.” Iedereen is anders. Als hulpverlener dring je geen houding op, maar probeer je de juiste vragen te stellen en mensen te begeleiden naar een vorm van aanvaarding en sereniteit.’

De eeuwige vraag

Had ik dit moeten zien? Heb ik iets fout gedaan? Welke signalen heb ik gemist? Het zijn pijnlijke vragen waarop volgens de experts geen juist antwoord »

‘Wie er niet voor opgeleid is, herkent de tekens van seksueel kindermisbruik vaak niet. Dat eeuwige “Heb je echt niets gezien?” is een oneerlijke vraag’

GLAUCIA VAN ROSSEM

» bestaat. Alana Schuerwegen: ‘Had ik kunnen ingrijpen? Ben ik wel een goed mens als ik zoveel zaken niet gemerkt heb? Velen verliezen zichzelf in twijfels en gaan zichzelf ook wegcijferen. Jezelf terugvinden en weer op de eerste plaats durven te zetten is een belangrijk onderdeel van het herstel.’ ‘Je moet dit toch geweten hebben?’, krijgen naasten van plegers vaak te horen van hun omgeving. ‘Het is erg makkelijk om dat achteraf zo even te stellen’, reageert Glauca Van Rossem. ‘Pas na de feiten verandert je blik en kun je zijn of haar gedrag beter ontleden. Hij zat wel erg vaak alleen op zijn kamer of zij hield haar gsm altijd voor mij verborgen... Van nature zijn we niet wantrouwig naar onze geliefden toe.

We verwachten niet dat ons kind of onze partner iets verschrikkelijks doet. Als we al “iets” vermoeden, komen er doorgaans meer courante zaken in ons op: hij gaat vreemd, of misschien zijn er drugs in het spel. Ik denk niet dat iemand ooit meteen gedacht heeft: misschien doet hij iets met kinderen. We krijgen moeders aan de hulplijn die er na dertig jaar achter komen dat hun partner de kinderen heeft misbruikt. Dat is een bom die ontploft. Hoe verwerk je het feit dat je partner zoiets doet? Dat je kinderen dat hebben moeten meemaken? En dat je zelf niets hebt gezien? Die vrouwen zijn verscheurd. Achteraf is het heel makkelijk om ervan uit te gaan dat een moeder toch “iets” moet hebben gemerkt. Het

gezin functioneerde prima. De kinderen gedroegen zich normaal. Als je er niet voor opgeleid bent, zul je de tekenen van seksueel kindermisbruik vaak niet herkennen. Die eeuwige “Heb je echt niets gezien?” is een erg oneerlijke vraag.’

Niet verantwoordelijk

Herstellen is een lang proces waar geen fases en typologieën in te onderscheiden zijn. Er gaat geen rechte lijn van woede en onmacht naar verwerking, met nette haltes onderweg die je kunt afvinken. Wat je zeker weet, is dat je het verleden niet kunt veranderen. Je kunt alleen proberen om het gebeurde een plaats te geven.

In de hulpverlening streeft men naar aanvaarding en sereniteit. Dat klinkt makkelijk, maar het gaat hier om erg complexe en langdurige trajecten die veel inzet en moed vragen. ‘Onze belangrijkste boodschap is dat je als naaste niet verantwoordelijk bent voor de daden van je partner’, concludeert Glauca Van Rossem. ‘Zo simpel als dat klinkt, zo moeilijk kan het proces zijn om dat te aanvaarden.’ ●

Stop it Now! Bel naar 0800 200 50, chat via de site stopitnow.be, mail naar vragen@stopitnow.be

Podcast *De dag die ik nooit meer vergeet*, via *Stop it Now!* en Spotify.

Specifieke hulp voor naasten: naasten.stopitnow.be met lotgenotengroep en forum.